

УДК 780.614.333:780.61]:78.083]:78.071.1[Станкович](477)(045)

DOI: 10.31318/2414-052X.4(61).2023.301192

МАКСИМ ОЩЕПКОВ

ORCID iD: 0009-0004-0584-2271

творчий аспірант кафедри струнно-смичкових інструментів
Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
(Київ, Україна)
oschepkov098@gmail.com

«ГІРСЬКА ЛЕГЕНДА» ДЛЯ АЛЬТА І СТРУННИХ Є. СТАНКОВИЧА: ІСТОРІЯ, КОМПОЗИЦІЯ, ДРАМАТУРГІЯ

Розглянуто єдиний твір малої форми Євгена Станковича з сольним альтом — «Гірську легенду» для альту і струнних. З'ясовано обставини його створення. Виявлено, що він був написаний спеціально для Міжнародного конкурсу альтистів імені Зенона Дашака (Київ, 2004 рік) у якості обов'язкової п'єси. Встановлено існування двох авторських версій музичного твору: перша — для альту і фортепіано; друга — для альту і струнного оркестру. Проаналізовано наявні аудіозаписи «Гірської легенди», зроблені відомими київськими альтистами Андрієм Тучапцем та Олександром Лагошею. Здійснено музикознавчий аналіз п'єси. Підкреслено, що проста тричастинна репризна форма, в якій втілено композицію твору, містить значний потенціал для роботи з тематизмом — його презентації, його розвитку та його переосмислення у результаті цього розвитку. З'ясовано, що очевидно є паралель з формою сонатного алегро — знакової для Станковича-симфоніста. Виявлено сильний вплив карпатського фольклору на її музичну мову, який продиктовано як самою назвою опусу, так і подією задля якої він був створений. Наголошено на тому, що «Гірська легенда» мала презентувати Україну для музичної спільноти з різних країн, яка була присутня на Міжнародному конкурсі альтистів. Спрямовано увагу на назву твору, в якій міститься натяк на дві реальні «легенди», що народилися у карпатському регіоні — відомого українського альтиста, чий ім'ям був названий конкурс — Зенона Дашака і самого Євгена Станковича. Висунуто гіпотезу стосовно ще однієї образно-змістової паралелі, хоча й віддаленої — зі знаменитою скрипковою п'єсою Генріка Венявського «Легенда». Відзначено традиції нової фольклорної хвилі в українській музиці. Підкреслено важливість продовження наукових розвідок, пов'язаних із «Гірською легендою». Визначено перспективний напрям подальшого дослідження означеної тематики, який пов'язаний з інтерпретаційним аспектом — виконавським аналізом сольної партії музичного твору.

Ключові слова: альт, творчість Євгена Станковича, українська інструментальна музика, «Гірська легенда», струнні музичні інструменти.

Постановка проблеми... Яскрава творчість вітчизняних композиторів другої половини ХХ століття все частіше привертає увагу сучасних дослідників. У різноманітних наукових статтях, монографічних та дисертаційних дослідженнях активно висвітлюється творчість Мирослава Скорика, Валентина Сильвестрова, Віталія Губаренка, Лесі Дичко та багатьох інших відомих

українських композиторів. У цьому переліку й постать Євгена Станковича — лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка (1977 рік) і Премії імені Артемія Веделя (2002 рік), народного артиста України (1986 рік), Героя України (2009 рік), академіка Національної академії мистецтв України, композитора і педагога. Музично-громадська діяльність митця пов'язана з посадою Голови Національної спілки композиторів України у 1990-1993 та 2005-2010 роках, з головуванням у журі Першого міжнародного фестивалю сучасної музики в м. Вінніпег (Канада, 1992 рік) та з патронатом відродженої у 2014 році Всеукраїнської відкритої музичної олімпіади «Голос Країни». Його самобутня й різножанрова композиторська творчість, відома як в Україні, так і за кордоном, зокрема у країнах Європи, Канаді, США, Китаї та Філіппінах. Твори митця належать до різних жанрів: музичного театру (опери, балети, музика до драматичних вистав), симфонічної, камерно-інструментальної і камерно-вокальної, хорової музики, кіномузики.

Безумовно, інструментальна музика завжди займала вагоме місце у творчому доробку Є. Станковича. Ця тенденція продовжилася і у 2000-2010 роках, фактично до сьогодні. Великі партитури у жанрах симфонії та інструментального концерту представлені Симфонією № 6 (2003 рік); присвяченою Стефану Турчаку Симфонічною поемою «Дніпро» (2013 рік); новими Камерними симфоніями (починаючи від 9, 2000 рік); *Dictum* № 2 (2010 рік); Концертом для альту з оркестром № 1 (1999 рік) та Симфонією-концертом для альту та симфонічного оркестру № 2 (2004 рік); Концертом-поемою для скрипки з оркестром (він же Концерт № 1, 2004 рік) та ще двома скрипковими концертами (2004 та 2015 роки відповідно); Концертом-рапсодією для труби та камерного оркестру (2010 рік); Концертом № 2 для віолончелі з оркестром (2016 рік) та ін. Серед значної кількості камерно-інструментальних творів яскраво вирізняються «Прадавні гірські танці Верховини» для двох фортепіано (2002 рік); «Гірська легенда» (перша версія для альту і фортепіано — 2003 рік, для альту і струнного оркестру — 2005 рік); «Соната серенад» для флейти і фортепіано (2005 рік); «Присвята» або «Поема» для

скрипки і фортепіано (2006 рік); «Ранкова музика» для скрипки і струнних (2006 рік); Секстет для скрипки, віолончелі, кларнету, флейти, фортепіано та ударних (2014 рік).

Познайомившись з єдиним альтовим твором малої форми Є. Станковича — «Гірською легендою», виконавці зіштовхуються з відчутною науковою прогалиною в аспекті історії його створення та відсутністю музикознавчих праць, у яких би розглядалися питання композиції та драматургії означеного твору. Звичайно, музичне виконавство потребує наявності такої інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій... Теоретико-методологічною базою статті є наукові джерела, які умовно можна розмежувати на такі групи:

- монографічні праці на кшталт робіт О. Зінкевич (2012) та С. Лісецького (1987), присвячені життєвій та творчій біографії Є. Станковича;

- музикознавчі роботи написані альтистами-виконавцями — дисертація О. Криси (2011) та стаття А. Тучапця (2020), у яких безпосередньо досліджується «Гірська легенда»;

- музикознавчі розробки щодо проблем, пов'язаних із використанням фольклору в українській академічній музиці, серед яких праці В. Данилець (2021) та М. Хая (2017).

Що ж стосується останніх досліджень та публікацій, то у даному контексті якраз-таки слід відзначити згадану вище статтю київського альтиста, в. о. доцента кафедри струнно-смичкових інструментів Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського Андрія Тучапця (2020). Вона опублікована у Науковому віснику Академії та має назву «Альтова музика Євгена Станковича як важливий феномен його композиторської творчості». Її найбільша цінність у тому, що блискучий альтист-практик, який у прямому розумінні «пропустив цю музику крізь пальці», розглянув усі наявні на сьогоднішній день альтові твори Є. Станковича (серед них і «Гірська легенда»). Що ж стосується фольклорної лінії — визначальної у контексті нашого дослідження, то тут нам стала у нагоді дисертація Вікторії Данилець «Стилізація

гуцульського фольклору в українській музиці кінця XIX – початку XXI століття: композиторський і виконавський аспекти» (2021). Серед новаційних положень цієї роботи доцільно відзначити розробку функцій стилізації фольклору, що виділяється як найпродуктивніший композиторський метод в контексті фольклоризму, який відкрив композиторам нові напрями розбудови індивідуальної концепції твору на фольклорній основі.

Метою статті є дослідження «Гірської легенди» для альту і струнних Є. Станковича крізь призму композиційно-драматургічних особливостей будови означеного твору.

Досягнення мети вимагало вирішення наступних **завдань**:

- 1) висвітлити історичний аспект написання «Гірської легенди» для альту і струнних Є. Станковича;
- 2) проаналізувати наявні аудіозаписи означеного твору;
- 3) виявити композиційні та драматургічні особливості побудови «Гірської легенди» для альту і струнних Є. Станковича, а також інтонаційні джерела тематизму, які пов'язані з українським фольклором.

Виклад основного матеріалу дослідження... «Гірська легенда» для альту і струнних Є. Станковича «побачила світ» у 2003 році. Твір був написаний у якості обов'язкової п'єси для Міжнародного конкурсу альтистів імені Зенона Дашака (1928–1993) — українського альтиста та педагога, багаторічного ректора та професора класу альту Львівської державної консерваторії (1965-1991). Зазначена подія відбулася у Києві наступного року (2004). Ініціатором проведення конкурсу, його арт-директором став учень З. Дашака, провідний український альтист, педагог, який і нині є професором класу альту кафедри струнно-смічкових інструментів — Дмитро Гаврилець.

У своїй початковій версії «Гірська легенда» була написана Є. Станковичем для альту і фортепіано, але вже за два роки композитор представив версію твору для альту і струнного оркестру. Приводом для створення цієї версії стала знову ж таки визначна мистецька подія — Другий міжнародний музичний фестиваль

«*Kyiv Festival 2005*», а саме концерт, який відбувся 31 березня у рамках «Днів співпраці» між лондонською «*Guildhall School of Music and Drama*» та Національною музичною академією України імені П. І. Чайковського у великому залі Академії. Партію сольного альту виконав Андрій Тучапець (на той час асистент-стажист кафедри струнно-смичкових інструментів Академії, а нині вже в. о. доцента кафедри) у супроводі Державного камерного ансамблю «Київські солісти» під орудою Богодара Которовича.

Від того часу «Гірська легенда» Є. Станковича існує паралельно у двох версіях, які абсолютно не відрізняються між собою за формою та не мають принципової драматургічної різниці. У навчальному процесі (через зрозумілі причини) частіше можна почути фортепіанну версію твору, у концертному здебільшого виконується оркестрова. Звісно, оркестрова версія вигідно вирізняється більшою масштабністю та розмаїттям оркестрових фарб, що зрештою знову ж таки доводить, що оркестровий масштаб це рідна стихія Є. Станковича, що «проривається» навіть у подібні малі форми.

Оскільки ми живемо у час бурхливого розвитку цифрових технологій, а відтак «закарбування» музичного твору в аудіозаписі вже давно стало неодмінним атрибутом його успішного існування та певною мірою увіковічення, необхідно наголосити на існуючі записи «Гірської легенди» для альту і струнних Є. Станковича. Поки що існує лише дві аудіоверсії — обидві українські, в обох випадках це оркестровий варіант. Перша була здійснена Андрієм Тучапцем (альт) та Національним ансамблем солістів «Київська камерата» під управлінням Валерія Матюхіна, яка вийшла у складі компакт-диску «*Yevhen Stankovych. Chamber works*» (Євген Станкович. Камерні твори) у 2007 році. На відміну від першої — студійної версії, другий аудіозапис зафіксував концертний, «живий» варіант у виконанні відомого українського альтиста Олександра Лагоші в супроводі Державного камерного ансамблю «Київські солісти» (диригент — Б. Которович). Слід зазначити, що Олександр Лагоша також багато років є концертмейстером групи альтів цього колективу. Компакт-диск «*Yevhen*

Stankovych. Live in Kyiv» (Євген Станкович. Наживо в Києві) із записом твору було презентовано у 2008 році.

Необхідно додати, що Олександр Лагоша та Андрій Тучапєць часто виконують «Гірську легенду» Є. Станковича на різних концертних майданчиках як в Україні, так і за її межами, твір став окрасою, невід'ємною частиною їх репертуару. Звичайно, його необхідно активніше залучати до своїх програм й іншим виконавцям та сприяти його популяризації за кордоном. У цьому аспекті однією з серйозних перешкод є те, що він досі не виданий жодним офіційним нотним видавництвом та продовжує поширюватися «серед виконавців» у рукописах. На жаль, типова ситуація не лише у випадку з доробком Є. Станковича, а й з переважною більшістю його колег-співвітчизників. Українській музиці ніколи не бракувало якості, українській музиці часто бракує звичайних, суто рекламних пропозицій.

Одночастинна композиція «Гірської легенди» Є. Станковича займає трохи менше 6 хвилин реального звучання. Умови конкурсу імені Зенона Дашака, регламентом якого не в останню чергу була продиктована подібна компактність, вочевидь також передбачали, щоб з допомогою обов'язкового твору учасник міг продемонструвати максимум своїх можливостей навіть за такий невеликий часовий проміжок. Задля втілення цієї мети геній Є. Станковича спромігся вкласти у подібну мініатюрну форму значний за своїм масштабом художній задум.

Проста тричастинна репризна форма, в якій втілено композицію твору, стала, безумовно, найбільш прийнятним трафаретом для вирішення поставленого завдання, адже вона містить значний потенціал для роботи з тематизмом — його презентації, його розвитку та його переосмислення у результаті цього розвитку. У даному випадку також очевидно є паралель з формою сонатного алегро: експозиція, розробка, реприза — експонування, розроблення та повтор експозиції, яка пройшла через усі перипетії розробки. Як би там не було — ця форма є знаковою для Є. Станковича-симфоніста. Звичайно,

ця паралель не є випадковою — це яскрава практична ілюстрація того, що таке симфонічне мислення і яким чином воно реалізується на практиці.

Перший розділ — зав'язка музичного дійства, займає 24 такти партитури. Появі пісенної теми у низькому регістрі сольного альту у 8-му такті (*Molto cantabile. Espressivo*) передує оркестровий вступ танцювального характеру. Перший розділ, фактично, є періодом, який складається з двох речень. Середній розділ (такти 25–42) є осередком нестабільності, за характером музичної мови контрастує з першим (на зміну кантилені у альтову партію приходять поривчасті віртуозні пасажі, «пориви» дедалі міцнішають). У третьому — репризному розділі, у сольного альту знову звучить тема з першого розділу, але в іншій тональності — «*g-moll*» (у першому «*a-moll*»), цього разу у верхньому регістрі, подвійними нотами і у нюансі «*fff*» — справжня кульмінація. Завершується п'єса невеличкою кодою («*Meno mosso*»), заснованою на матеріалі головної теми.

З приводу походження назви твору необхідно зазначити, що, в першу чергу, вона була продиктована особливостями його музичної мови, в основу якої було покладено карпатський, зокрема гуцульський фольклор. У даному випадку доречно було б ще раз нагадати той важливий факт, що твір був написаний у якості обов'язкового для конкурсу альтистів і що є особливо важливим — для міжнародного конкурсу. Тобто, крім того, що з допомогою «Гірської легенди» Є. Станковича молоді виконавці мали продемонструвати свою виконавську майстерність, твір сам по собі мав презентувати Україну для всієї міжнародної творчої спільноти, яка була представлена на конкурсі. А оскільки Карпатські гори, безумовно, є одним із символів, однією з туристичних візитівок нашої країни, то у даному випадку простежується цілком влучний маркетинговий хід.

Також у назві твору, за нашим припущенням, міститься певний натяк і на винуватця події — Зенона Дашака (який народився у карпатському містечку Стрий) та мабуть зрештою і на самого Є. Станковича (дитинство та юність якого також пов'язані з Карпатами). Крім того, виникають певні, хоча й зовсім віддалені паралелі ще з однією «легендою», щоправда в історії скрипкового

виконавства — відомою скрипковою п'єсою Генріка Венявського «Легенда», яка також існує у двох версіях — для скрипки і фортепіано та для скрипки з оркестром і стала особливим, знаковим твором у його композиторському доробку, свого роду музичним символом видатного скрипаля-віртуоза, який звучав навіть на його похоронах.

Загалом, необхідно відзначити, що у даному випадку ми маємо справу з програмністю, хоча й прихованою, зосередженою виключно у назві. Виявляється, що це зовсім не одиничний випадок у творчості Є. Станковича. Є. Сіренко щодо цього зазначає: «Ледь не в кожному з-поміж проаналізованих нами творів, незалежно від того, чи мають вони спеціальну назву, міститься певна внутрішня програма: в одних випадках — більш прихована, в інших — достатньо відверта. Але майже завжди відчувається певний архетиповий життєвий сценарій, базовий філософський сюжет, який обов'язково “зчитується” свідомістю при прослуховуванні та стає очевидним при детальному розгляді» (2016, с. 183).

Жанрово-інтонаційну основу тематизму «Гірської легенди» Є. Станковича складає український, а саме карпатський, гуцульський фольклор. Причому представлений різноманітною жанровою палітрою, яка включає в себе пісню, танець та інструментальну музику. Очевидними є паралелі між цим твором та подібними творами інших українських композиторів, зокрема «Гуцульським триптихом» (1965 рік) та «Карпатським концертом» (1972 рік) М. Скорика або ж створеними у 1994 році «Екслібрисами» для скрипки соло А. Гаврилець. Ці паралелі у першу чергу стосуються методів роботи з жанрово-інтонаційним базисом. Це підтверджують слова провідного українського фольклориста М. Хая, написані ним під враженням від почутого концертного виконання твору: «“Гірська легенда” для альту і струнного оркестру (соліст Олександр Лагоша, диригент Володимир Сіренко) із фольклорного арсеналу продемонструвала слухачам потужний вступ у народнім характері, який гуцули звать “на міру”, що надалі то наростав, то спадав, утворюючи остинатний фон оркестру і раз-пораз переростав у контрапунктичні проти-складення із партією альту. Альт у низькій

теситурі “контрував”, а у високій досягав потужного ефекту народної скрипки. Започатковані Мирославом Скориком у музиці до “Тіней забутих предків” пошуки техніки й естетики “сучасної гуцульської музичної мови”, у Станковича сягають вершин синтезу фольклорного й модернового. Природа цієї синтези така невимушена й органічна, що фольклористи не помічають модерновости, а модерністи — фольклорности вислову» (2017, URL).

Доцільно навести конкретні приклади з партитури «Гірської легенди» Є. Станковича. Твір відкривається невеличким семитактовим оркестровим вступом, який одразу налаштовує нас на відповідний «карпатський лад», у першу чергу завдяки властивому для гуцульської музики підвищенню 4 та 6 ступенів (звуки *re-dієз* та *fa-dієз* у тональності *a-moll*). Даний ефект підсилюється і на рівні ритмічної організації з допомогою введення характерних синкоп, які додатково підкреслюються акцентами. Звичайно, що подібні ритмічні «присідання» наділяють вступ танцювальними рисами. Також необхідно відзначити, що синкопованість взагалі є характерною ознакою карпатської музики, яку нерідко пов’язують з властивими для цього регіону особливостями мовних діалектів, які, серед іншого, вирізняються специфічними зміщеннями наголосів у словах.

З появою сольного альту у 8 такті супровід продовжує базуватися на матеріалі вступу, але відтепер відіграє роль остинато. В залежності від розвитку драматургічних подій він дещо змінює свою конфігурацію, як, наприклад, у 25 та 43 тактах, але все одно залишається пульсом музичної тканини твору аж до самої коди у 63 такті.

Партія соліста у першому розділі (такти 8–24) та репризному третьому (починаючи з 43 такту) представлена музичним матеріалом пісенного характеру. Знову зустрічається підвищення 4 та 6 ступенів, обігрування інтервалу збільшеної кварта між 18-20 та 56-57 тактами, синкопи у 14, 19, 20, 22, а також у 51, 57 та 60 тактах. Натомість, цього разу немає жодного натяку на танцювальність — це типова мелодія вокального типу, цілком прийнятна для співу за своїм діапазоном.

У середньому розділі (такти 25–42) сольний альт є репрезентантом інструментальної віртуозності, витоки якої також знаходяться у сфері гуцульського фольклору, одним з провідних інструментів якого, як відомо, є скрипка. Відтак, вже згадані у попередньому підрозділі поривчасті віртуозні пасажі у 26–29 тактах, які завершуються трелями виглядають як цілком очевидна алюзія на характерну для народного музикування інструментальну орнаментику. 30–35 такти взагалі є прямою аналогією до гуцульського скрипкового виконавства з типовим для нього «перепилюванням» інструмента відносно короткими віртуозними репліками у подвійних нотах, які іноді утворюються з бурдонною відкритою струною, тріольною ритмічною організацією.

Таким чином, Є. Станкович трактує альт як велику скрипку, практично доводячи, що для цього інструмента немає нічого неможливого.

Висновки.

1. «Гірська легенда» для альту і струнних Є. Станковича являє собою справжній концентрат «гірського» фольклору. Щире захоплення майстерністю композитора викликає той факт, що всю вищезначену жанрово-інтонаційну палітру він зміг викласти менше ніж за 6 хвилин реального звучання і при цьому твір не справляє враження перенасиченості музичними подіями, але разом із тим захоплює та утримує увагу слухача від першої до останньої ноти.

2. Концепція «Гірської легенди» для альту і струнних Є. Станковича не виглядає штучною, музейною, а є цілком співзвучною із сьогоденням, де потужний вступ у народнім характері, який гуцули звать «на міру», то наростає, то спадає, утворюючи остинатний фон оркестру з переростанням у контрапунктичні протискладення із партією альту. Синтез фольклорного й модернового є невимушеним й органічним, адже фольклористи не помічають модерновості, а модерністи — фольклорності вислову.

3. Геніальний твір, яким, безумовно, є «Гірська легенда», вміщує в собі значну палітру можливостей для самовираження виконавців і дозволяє створювати велику кількість абсолютно самодостатніх інтерпретацій. Доцільно наголосити на необхідності більш активного залучення твору у виконавській

процес та здійснення нових записів не лише в Україні, а і за її межами, оскільки, «Гірська легенда» може стати справжнім відкриттям для закордонних слухачів та виконавців, а також сприятиме більшій популяризації української академічної музики у світі.

Перспективи подальших розвідок... «Гірська легенда» для альту і струнних Є. Станковича лишається вельми перспективним з науково-дослідницьких позицій. Зокрема, у подальших розвідках є сенс більше уваги приділити виконавській специфіці твору, наприклад, технічним засобам інтерпретації альтової партії тощо.

Список використаної літератури і джерел

1. Гаврилець, Д. Г., 2004. Про що співає альт. *Музика*, 3(344), с. 7.
2. Головащенко, М. І., 2007. Дашак Зенон Олексійович. *Велика українська енциклопедія*, [online]. Режим доступу: <https://esu.com.ua/search_articles.php?id=23716> [дата звернення: 01.09.2023].
3. Данилець, В. В., 2021. *Стилізація гуцульського фольклору в українській музиці кінця XIX – початку XXI століття: композиторський і виконавський аспекти*. Дис. канд. мистецтвознавства. Харківський національний університет мистецтв імені І. П. Котляревського.
4. Зинькевич, Е. С., 2012. *О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович в беседах с Еленой Зинькевич*. Нежин: Издатель ЧП Лысенко М. М.
5. Корчова, О. О., 2007. Бути Станковичем. *Буклет до ювілейного концерту*. Київ.
6. Криса, О. Б., 2011. *Альтове мистецтво Києва у контексті європейських традицій*. Дис. канд. мистецтвознавства. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.
7. Лісецький, С. Й., 1987. *Євген Станкович*. Київ: Музична Україна.
8. Луніна, А., 2012. Камерна творчість Євгена Станковича. Сильові модули та «сюжетні» концепції. *Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки: Мистецькі обрії*, 4(14–15), сс.154–159.
9. Сіренко, Є. І., 2016. *Жанровий простір скрипкової музики Євгена Станковича*. Дис. канд. мистецтвознавства. Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.
10. Тучапець, А. І., 2020. Альтова музика Євгена Станковича як важливий феномен його композиторської творчості. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*, 127, сс.39–51.
11. Хай, М., 2017. Синтез фольклору і власного «я», [online]. Режим доступу: <<http://www.m-r.co.ua/mr/mr.nsf/0/CA99BF0029385155C22580A500662AF2?OpenDocument>> [дата звернення: 02.09.2023].

References

1. Havrylets, D. H., 2004. Pro shcho spivaie alt [What does the alto sing about?]. *Muzyka*, 3(344), p. 7.
2. Holovashchenko, M. I., 2007. Dashak Zenon Oleksiyovych. *Velyka ukrainska entsyklopediia*, [online]. Available at: <https://esu.com.ua/search_articles.php?id=23716> [accessed: 01 September 2023].

3. Danylets, V. V., 2021. *Stylization of Hutsul folklore in Ukrainian music of the end of the 19th–beginning of the 21st century: compositional and performing aspects*. Ph.D. in Art History. Thesis. I. P. Kotlyarevskiy Kharkiv National University of Arts.
4. Zin'kevich, E. S., 2012. *O nastoyashchem, o bylom razmyshlyaet Evgenii Stankovich v besedakh s Elenoi Zin'kevich* [Evgeniy Stankovich reflects on the present and the past in conversations with Elena Zinkevich]. Nezhin: Izdatel' ChP Lysenko M. M.
5. Korchova, O. O., 2007. *Buty Stankovychem* [To be Stankovich]. *Buklet do yuvileinoho kontsertu*. Kyiv.
6. Krysa, O. B., 2011. *The Kyiv viola art in the context of European traditions*. Ph.D. in Art History. Thesis. P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine.
7. Lisetskiy, S. Y., 1987. *Yevhen Stankovykh* [Yevhen Stankovich]. Kyiv: Muzychna Ukraina.
8. Lunina, A., 2012. Kamerna tvorchist Yevhena Stankovycha. Stylovi modusy ta «siuzhetni» kontseptsii [Chamber works of Yevhen Stankovykh. Stylistic modes and "plot" concepts]. *Aktualni problemy mystetskoï praktyky i mystetstvoznavchoï nauky: Mystetski obrii*, 4(14–15), pp.154–159.
9. Sirenko, Ye. I., 2016. *The genre space of Yevhen Stankovykh's violin music*. Ph.D. in Art History. Thesis. P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine.
10. Tuchapets, A. I., 2020. *Altova muzyka Yevhena Stankovycha yak vazhlyvyi fenomen yoho kompozytorskoï tvorchosti* [Yevhen Stankovykh viola musik as an important phenomenon of his composer's creativity]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi akademii Ukrainy imeni P. I. Chaikovskoho*, 127, pp.39–51.
11. Khai, M., 2017. A synthesis of folklore and one's own self, [online]. Available at: <<http://www.m-r.co.ua/mr/mr.nsf/0/CA99BF0029385155C22580A500662AF2?OpenDocument>> [accessed: 02 September 2023].

MAKSYM OSCHEPKOV

ORCID iD: 0009-0004-0584-2271

First Year Creative Postgraduate Student

at the Bowed String Instruments Department

at P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine

(Kyiv, Ukraine)

oschepkov098@gmail.com

"THE MOUNTAIN LEGEND" FOR VIOLA AND STRING INSTRUMENTS BY E. STANKOVYCH: HISTORY, COMPOSITION, DRAMATURGY

This article dwells on the peculiarities of the unique music play of small form by Yevhen Stankovykh – “The mountain legend” for viola and string instruments. The author revealed the circumstances of its creation, finding out that it was written specifically for the Zenon Dashak International Violin Competition (Kyiv, 2004) as a mandatory competition piece. The existence of two author's versions of the musical work has been established: the first for viola and piano; the second for viola and string orchestra. The existing audio recordings of the “The Mountain Legend” made by the famous Kyiv violists Andrii Tuchapets and Oleksandr Lagosha were analyzed in the study. In addition, the musicological analysis of the piece identified its exceptional features. It was proved that the simple three-part reprise form, in which the shape of the work is conceived, contains a significant potential for working with thematics, namely its presentation, its development and its reinterpretation as a result of this development. It was revealed that there is an obvious parallel with

the sonata allegro form, which is a distinctive feature of Stankovych's work as a symphonist. A strong influence of Carpathian folklore on the musical language of the work was disclosed, which can already be seen both in the very name of the opus and in the event for which it was created. Emphasis is placed on the fact that "The Mountain Legend" was supposed to present Ukraine to the musical community from different countries, which were gathered at the International Violist Competition. Attention is drawn to the title of the work, which contains a hint of two real "legends" born in the Carpathian region — the famous Ukrainian violist, to whom the competition was dedicated and named after — Zenon Dashak and the composer Yevhen Stankovych himself. The article puts forward a hypothesis regarding one more figurative and substantive parallel, albeit a distant one, with the famous violin piece by Henrik Wieniawski "The Legend". The traditions of the new folk wave in Ukrainian music are noted. The initial research proves the importance of continuing further scientific exploration related to "The Mountain Legend". The prospective direction of further research of the specified thematic direction is determined in terms of its interpretive aspect, that involves the performance analysis of the solo part of the musical work.

Keywords: *viola, Yevhen Stankovych's compositions, Ukrainian instrumental music, "The Mountain Legend", string musical instruments.*

Стаття надійшла до редакції 05.09.2023 р.